

Välfrädsområdesstyrelsen 11.09.2023 § 130

§ 130

Delårsrapport den 1 januari–30 juni 2023 (VOF)

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Rajahalme Ville

Beslutsförslag

Välfrädsområdesdirektör Svahn Sanna

Välfrädsområdesstyrelsen beslutar anteckna delårsrapporten den 1 januari–30 juni 2023 för kännedom och skicka den vidare till välfrädsområdesfullmäktige för kännedom.

Behandling

Ersättare Värmälä var frånvarande från sammanträdet under behandlingen av detta ärende kl. 13.06–13.08.

Beslut

Välfrädsområdesstyrelsen godkände beslutsförslaget enhälligt.

Redogörelse

Välfrädsområdesfullmäktige godkände välfrädsområdesstrategin den 25 oktober 2022 § 69 och budgeten och ekonomiplanen för åren 2023–2025 den 13 december 2022 § 88. Välfrädsområdets budget baserar sig på välfrädsområdesstrategin.

I budgeten finns bestämmelser om rapportering om budgetutfallet. Enligt bestämmelserna rapporteras budgetutfallet till välfrädsområdesfullmäktige kvartalsvis i delårsrapporterna.

I delårsrapporten rapporteras hur strategins mål för fullmäktigeperioden har uppnåtts, hur driftsekonomien har utfallit enligt serviceområde, dessutom dock HUS som en egen helhet, samt hur investeringsekonomien, resultaträkningsdelen och finansieringsdelen har utfallit. Dessutom ges en bokslutsprognos. Eventuella behov att ändra budgeten presenteras också i första hand i samband med delårsrapporterna.

Budgeten för år 2023 är den första budgeten i välfrädsområdets historia som innehåller organiseringsansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendets tjänster. Budgeten har upprättats utifrån kommunernas och samkommunernas förberedande beredning så att budgeten med anslag och beräknade inkomster så väl som möjligt svarar mot de ansvar som de facto övergått till välfrädsområdet. På grund av inledningen av verksamheten och betydande organisatoriska ändringar har beredningen av budgeten för år 2023 varit förknippad med exceptionellt mycket osäkerhet, och det är meningen att budgeten ska preciseras under pågående år i takt med att den produktionsekonomiska lägesbilden i välfrädsområdet preciseras.

Välfrädsområdets fastställda budget för år 2023 uppvisar ett underskott på cirka 71 miljoner euro. Underskottet beror i synnerhet på att

finansieringssystemet i början av reformen inte beaktat de realkostnader som överförts till välfärdsområdet med tillräcklig noggrannhet. Situationen kommer delvis att återställas med hjälp av finansiella korrigeringsposter, men inte i tillräckligt hög grad.

I enlighet med kraven på ekonomisk balans i lagen om välfärdsområden innehåller välfärdsområdets aktuella ekonomiplan för 2023–2025 ett antagande om en kraftig uppbromsning av utgiftsökningen åren 2024 och 2025, så att ekonomin blir balanserad före utgången av planperioden. Den årliga utgiftsökningen ska bromsas upp till cirka 1,5 procent, medan den normala ökningen enligt basscenariot är cirka 4–5 procent med beaktande av det ökade servicebehovet och förändringen i kostnadsnivån. På grundval av det som framförts ovan har de ekonomiska utgångspunkterna för inledningen av välfärdsområdets verksamhet varit mycket svåra.

Utfallet av verksamheten och ekonomin 1.1–30.6.2023

I början av året inleddes serviceverksamheten i enlighet med välfärdsområdets organiseringsansvar. I samband med överföringen av organiseringsansvaret flyttades ungefär 9 500 arbetstagare, flera hundra verksamhetsställen, cirka 4 000 upphandlingskontrakt samt en avsevärd mängd släckningsutrustning bestående av allt från möbler till medicintekniska produkter, över till välfärdsområdet.

Under början av året har det vid välfärdsområdet pågått processer för stabilisering av verksamheten inom serviceproduktionen och koncernförvaltningen. Genom stabiliseringsprocesserna har man strävat efter att säkerställa en så störningsfri överföring av organiseringsansvaret som möjligt och en snabb hantering av störningar i eventuella problemsituationer.

Överföringen av organiseringsansvaret för tjänsterna vid årsskiftet och under början av året löpte i huvudsak bra. Störningarna i anslutning till inledningsfasen har korrigerats och under den andra kvartalet har verksamheten stabiliserats till så gott som alla delar. Under de första två kvartalen har ordnandet av tjänster i synnerhet försvårats på grund av problem med tillgången på personal. Utmaningarna i tillgången på personal gäller flera olika tjänster och yrkesgrupper, varvid man sett sig tvungen att ersätta egen personal med hyrd arbetskraft. Det är fråga om ett nationellt problem och också flera producenter av köpta tjänster lider av personalbrist.

Före utgången av juni har utfallet av driftsekonomin varit något sämre än vad som budgeterats. Serviceproduktionens nettoutgifter (=verksamhetsbidraget) har före utgången av juni varit 921,0 miljoner euro och budgetens utfallsprocent 53,1 procent.

Serviceproduktionens verksamhetsutgifter har före utgången av juni varit 69,4 miljoner euro och budgetens utfallsprocent på 45,5 procent. Inflödet av verksamhetsintäkter har i början av året försenat inledningen i faser av kundfaktureringsfunktionerna och ansökan om statliga ersättningar. Inledningen av faktureringsfunktionerna i faser har spelat en roll i säkerställandet av en trygg övergång. En detaljerad utredning av inflödet av verksamhetsintäkter som blev sämre än uppskattat har inletts för att identifiera grundorsakerna till utfallsavvikelserna. I takt med att utredningsarbetet framskridit har det visat sig att intäkterna i budgeten också innehåller budgetära fel. Man kan utifrån detta anta att intäkterna under den pågående räkenskapsperioden inte kommer in i enlighet med budgeten. Detta har beaktats i bokslutsprognosen. Fördröjningarna i verksamhetsintäkterna gäller i synnerhet de

gemensamma social- och hälsovårdstjänsterna, men genomsyrar i mindre grad också alla övriga serviceområden inom social- och hälsovården.

De totala verksamhetsutgifterna har före utgången av juni varit 990,4 miljoner euro och budgetens utfallsprocent 52,5 procent.

Verksamhetsutgifterna har förverkligats nästan enligt prognosen, med beaktande av de vanliga säsongsvariationerna. På grund av personalbristen har personalkostnaderna varit lägre än väntat, men på motsvarande sätt överskrider den hyrda arbetskraften budgeten. Ett högre utfall än det vanliga jämna köpet av tjänster förklaras av den framtunga faktureringen av HUS medlemsavgift, då 60 procent av det totala antalet medlemsavgifter hade betalats i januari–juni. Dessutom ökar köpet av tjänster som en följd av de IKT-ändringsarbeten som vårdreformen i sin tur medfört. För utgifterna för IKT-ändringsarbetena har man i motsvarande mån redovisat för finansiering av IKT-ändringarna. IKT-ändringsarbetena har således ingen effekt på nettoutgifterna eller välfärdsområdets resultat utifrån antagandet att alla nödvändiga ändringsarbeten görs inom ramen för finansieringen för IKT-ändringarna.

Utfallet av den icke öronmärkta finansieringen har före utgången av juni varit 831,3 miljoner euro och utfallsprocenten 49,8 procent.

Räkenskapsperiodens resultat har i slutet av juni varit -91,5 miljoner euro, ett något sämre resultat än uppskattat.

Bokslutsprognos för 2023

Välfärdsområdets ordinarie bokslutsprognos har framställts på basis av utfallet av ekonomin i slutet av juni. Prognosen har dessutom ökats i tillämpliga delar med de tillgängliga uppgifterna om utfallet från juli och augusti.

I delårsrapporten för det första kvartalet (1.1–30.3.2023) försämrades välfärdsområdets underskottsprognos med ca 1,4 miljoner euro jämfört med den ursprungliga budgeten utgående från olika budgetära ändringar i fråga om de beräknade inkomsterna och anslagen. På grund av detta ökade underskottsprognosen från 70,6 miljoner euro till 72,0 miljoner euro. I början av året kunde man i budgetutfallet dessutom identifiera osäkerheter bland annat i fråga om utfallet av försäljnings- och avgiftsintäkterna, hyreskostnader, hyrd arbetskraft och den specialiserade sjukvården. Försäljnings- och avgiftsintäkterna från klientfaktureringen har inletts i faser som en del av stabiliseringen under våren, varvid det har varit omöjligt att ge en prognos om de slutgiltiga intäkterna i den första delårsrapporten. På basis av de tryck på överskridning av hyreskostnader, hyrd arbetskraft och den specialiserade sjukvården som identifierats inleddes flera utredningar för att precisera prognosen för posterna i fråga.

I delårsrapporten för det andra kvartalet (1.1–30.6.2023) har underskottsprognosen blivit avsevärt sämre jämfört med tidigare, och ökat till 86,1 miljoner euro. Underskottsprognosen beror i synnerhet på att prognosen för verksamhetsintäkter försämrats. I och med att faktureringsfunktionerna kommit i gång har prognosen för försäljnings- och klientavgiftsintäkterna preciserats, och utgående från prognosen förutses intäkter komma in i avsevärt mindre grad än vad som avses i budgeten, ca 20 miljoner euro. Prognosen för intäkter preciseras ännu i slutet av året, men utgående från den aktuella prognosen är det sannolikt att budgeten innehåller budgetära fel i fråga om intäkterna, vilka har lagt intäktsförväntan för högt.

Överskridningsprognoserna för hyreskostnaderna (+ 4,7 miljoner euro), inhyrd personal, den specialiserade sjukvården (+ 9 miljoner euro) och vårdartiklar (+ 2 miljoner euro) har också påverkat den försämrade resultatprognosen.

Statens allmänna finansiering förutses på basis av Finansministeriets senaste prognos vara ca 0,3 miljoner euro mindre än budgeten, vilket för sin del försämrar resultatprognosen.

Sammanfattningsvis kan följande konstateras om prognosen: om utgifterna för IKT-ändringarna (23 miljoner euro) samt finansieringsposter av engångsnatur (23 miljoner euro) i anslutning till ändringarna elimineras kan man säga att det största problemet med ekonomin uttryckligen är intäkterna i helhet (- 20 miljoner euro). I denna granskning överskrids utgifterna fortfarande (+ 4,5 miljoner euro), men överskridningen är måttlig i förhållande till omfattningen av välfärdsområdets ekonomi.

Om försämringen av underskottsprognosen förverkligas skulle den leda till ett ökat anpassningsbehov av välfärdsområdets ekonomi det pågående året och kommande år. För att klara av att täcka underskotten på det kontrollerade sätt som avses i lagen om välfärdsområden fram till slutet av 2026, är det ytterst viktigt att med hjälp av anpassningsåtgärder försöka hejda underskottet från att växa under det pågående året. Välfärdsområdesstyrelsen har den 12 juni 2023 § 89 dragit upp linjer för rationaliseringar i den inledande fasen, och genomförandet av vilka bör fortsätta och vid behov påskynda på basis av prognosen. Man bör också bedöma omfattande övriga anpassningsmetoder, med hjälp av vilka man kan minska trycket på överskridning av budgeten. Till dessa metoder hör bland annat att hålla styr på användningen av hyrd arbetskraft, endast rikta arbetsrekryteringar till kritiska funktioner, undvika att använda dyra köptjänstavtal, effektivisera användningen av lokaler samt att rikta köp av olika slags utvecklingsarbete och experttjänster för nödvändiga ändamål. Allmänt taget bör sådana funktioner som ökar utgifterna i hela välfärdsområdet undvikas, i synnerhet när det inte är fråga om funktioner som fullgör den lagstadgade skyldigheten att tillhandahålla tjänster.

På grundval av välfärdsområdesstrategin, som välfärdsområdesfullmäktige fastställde den 25 oktober 2022 § 69 har man i samband med utarbetandet av servicestrategin också berett en plan för anpassning av ekonomin. Syftet med detta är att svara på välfärdsområdets ekonomiska svårigheter genom olika slags produktionslinjedragningar. Man har som mål att bekräfta servicestrategin under denna höst, men på grund av den ekonomiska situationen är det viktigt att förberedningen av de ekonomiska anpassningsåtgärderna i strategin inleds direkt, så att man efter att servicestrategin bekräftats så tidigt som möjligt ska kunna förverkliga genomförandet av strategin och de åtgärder som ytterligare ska sanera ekonomin.

Bilagor

1 Delårsrapport den 1 januari–30 juni 2023

Tilläggsmaterial

För kännedom

Beslutshistoria